

Trên Núi Tabor Của Âm Nhạc

(Tác giả: Vũ Thắng & Lumi Hồng Nhung)

Trong đời sống văn hóa nhân loại, âm nhạc luôn hiện diện như một trong những nghệ thuật nền tảng. Người ta nói đến “bảy môn nghệ thuật”, và âm nhạc đứng đó — không ồn ào, không phô trương, nhưng lại len lỏi sâu vào đời sống con người hơn bất kỳ loại hình nghệ thuật nào khác. Từ lễ hội, chiến tranh, thờ phượng, chữa lành, đến những khoảnh khắc riêng tư nhất khi con người chỉ còn lại mình với nỗi buồn, âm nhạc luôn có mặt. Chính vì thế, việc xác định **bản chất và sứ mệnh thật sự của âm nhạc** không chỉ là một câu hỏi thẩm mỹ, mà còn là một câu hỏi nhân sinh.

1. Âm nhạc – thiên hướng tự nhiên là đồng hành, không là rao giảng

Âm nhạc có thể phục vụ nhiều mục đích: giải trí, trị liệu tâm lý, tôn giáo, cổ động xã hội... nhưng nếu nhìn vào lịch sử, vào đời sống thường ngày, ta dễ nhận ra một điều: âm nhạc gần gũi nhất là khi nó ở “đời”, khi nó ở bên con người như một người bạn.

Âm nhạc làm ta vui khi ta đang vui, làm ta vui bớt đau khi đang đau, làm ta bớt cô đơn khi cảm thấy mình lạc lõng. Nó không giống triết học — vốn sinh ra để suy tư, phân tích, phản biện. Nó cũng không giống tôn giáo — vốn mời gọi con người đi vào một trật tự thiêng liêng và đạo lý. Âm nhạc có thể chạm đến những chiều kích ấy, nhưng nó **không phải** là nhiệm vụ cốt lõi của âm nhạc. Khi âm nhạc cố gồng mình trở thành nhà đạo đức học, nó đánh mất sự tự nhiên vốn là linh hồn của mình.

Vì thế, có thể nói: **sứ mệnh tự nhiên nhất của âm nhạc là ở bên con người, hơn là dạy dỗ con người.**

2. Nhưng ngay cả khi không muốn “lên lớp”, âm nhạc vẫn gieo triết lý

Có một điều kỳ lạ: ngay cả khi không mang tham vọng triết học, âm nhạc vẫn chứa đựng những triết lý nhân sinh tinh tế. Bởi vì âm nhạc được viết bởi con người — mà con người thì luôn suy tư, luôn đau đầu trước số phận mình.

Chỉ cần vài câu hát thôi, bao nhiêu thân phận, bao nhiêu cay đắng – hy vọng – khắc khoải đã được gửi vào đó. Những bản nhạc Việt như “*Đường thương đau đầy ải nhân gian, ai chưa*

qua chưa phải là người” hoặc những tiếng hát quốc tế như *“Hello darkness my old friend”* đều không giảng bài, không hô hào, không răn dạy. Chúng chỉ kể một nỗi lòng — nhưng đó lại là những triết lý sống rất thật.

Triết lý của âm nhạc khác triết học ở chỗ:

Triết học đi con đường lý trí.

Âm nhạc đi con đường trái tim.

Nhưng rất nhiều khi, con đường trái tim dẫn con người đến những sự thật mà lý trí đôi khi không thể chạm tới.

3. Âm nhạc nên nâng con người lên – không phải đẩy họ sâu hơn vào vực tối

Một câu hỏi quan trọng đặt ra: **Âm nhạc nên hướng con người về đâu?**

Nếu âm nhạc chỉ là trốn chạy, nó sẽ rỗng.

Nếu âm nhạc chỉ là công cụ tuyên truyền, nó sẽ khô.

Nếu âm nhạc chỉ để “gào thét cảm xúc”, nó có nguy cơ làm lòng người thêm hoang mang.

Âm nhạc đẹp nhất khi nó mang tinh thần nhân văn:

khi nó biết vỗ về thay vì khoét sâu nỗi đau;

khi nó biết đồng hành thay vì áp đặt cảm xúc;

khi nó giúp người đang buồn bớt buồn hơn, chứ không khiến họ tuyệt vọng hơn.

Điều này không có nghĩa âm nhạc chỉ nên tươi sáng. Âm nhạc có quyền buồn, quyền đau, quyền bi tráng. Nhưng ngay cả nỗi buồn trong âm nhạc cũng nên là **nỗi buồn đem lại khả năng chữa lành**, như một người bạn ngồi lại bên ta trong đêm tối, không nhân chìm ta, mà giúp ta có thể tiếp tục bước đi.

4. Giữ cho âm nhạc được là âm nhạc

Trong dòng chảy hiện đại, nhiều khi âm nhạc bị kéo vào quá nhiều “vai diễn”: khi bị biến thành công cụ tuyên truyền, khi bị ép phải “thông thái”, khi phải trở thành diễn đàn xã hội, khi phải gánh trên vai những trách nhiệm vượt quá bản chất nghệ thuật của nó.

Nhưng âm nhạc không cần trở thành “thánh nhân”. Nó cần trung thành với chính mình: tinh tế, nhân văn, chạm đến trái tim con người bằng cái đẹp, bằng sự gợi mở, bằng khả năng lay động tâm hồn.

Âm nhạc có thể góp phần thay đổi xã hội, thay đổi suy nghĩ con người — nhưng sức mạnh của nó không đến từ *mệnh lệnh đạo đức*, mà đến từ *sự chạm vào trái tim*. Chính vì thế, giữ âm nhạc đúng bản chất chính là cách giữ lại một miền tự do tinh thần cho nhân loại.

5. Kết: Âm nhạc – một phép lành hiền hòa dành cho con người

Khi ta đứng trước âm nhạc như đứng trên “núi Tabor” tinh thần, ta không chỉ nghe bằng tai, mà nghe bằng ký ức, bằng trải nghiệm, bằng những vết thương đã từng, bằng những hy vọng chưa tắt. Và ở nơi ấy, âm nhạc không còn là chuỗi âm thanh nữa. Nó trở thành **ánh sáng dịu dàng**, trở thành “khoảng thở” cho tâm hồn giữa nhịp đời hối hả.

Âm nhạc không cần phải là thầy dạy đạo đức.
Không cần phải là triết gia.

Chỉ cần là một người bạn — nhưng là người bạn biết nâng đỡ con người bằng cái đẹp và nhân văn.

Và như thế, âm nhạc đã hoàn thành sứ mệnh lớn lao nhất của mình: **giữ cho con người vẫn còn mềm mại, vẫn còn biết rung động, và vẫn còn đủ dịu dàng để yêu thương cuộc đời này.**
